

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 170 кор.

За границю:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків

Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дні крім неділі і руских свят о 5½ год. пополудні.

Редакция, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиція місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.

Реклямації неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Внутрішнє положенє в рускїм клубі і єго ставовище.

(Δ) Останні події в рускїм клубі державної ради і промови головних єго речників останніми днями в розправі над наглими внесеными в справі соймових виборів галицких стають несхитним доказом, що рускїй клуб похожий зовсім на корабель, котрий втратив свою керму і став жертвою бурливих хвиль, які кидають ним на всі боки, так що нема вигляду, чи він допливе до безпечної пристани. Доволі пригадати тут комунікат виданий руским клубом зараз з початком теперішньої сесії, котрий станув з різкїй суперечности з заявами голови клубу п. Романчука і голови «Народного Комітету» д-ра Костя Левицкого, поміщених в N. fr. Presse а відтак перепечатаних в краєвих газетах. В обидвох тих заявах осуджено подію з 12. цвітня, коли рускїй клуб вважає одноголосною подію яко вислід політичного положеня в Галичині, чим заперечено рішучо заявам голови Руского клубу і голови «Народного Комітету».

Ще яскравіше представило ся положенє і настрої руского клубу в промовах пп. Петрицкого, Будзиновского, а особливо Трильовского, котрі зовсім виразно оправдували злочин з 12. цвітня, а інші бесі-

дники як Цеглинський, др. Дністряньський і Петрушевич не мали відваги зазначити в своїх промовах, що з становищем попередних бесідників оправдовуючих злочин убийства они і клуб і рускїй нарід не згоджує ся, не вчинила сего і президія клубу, котрій очевидно вирвано керму з рук, хоч недавно так поквално простувала она погляди д-ра Окуневского проголошені в Празі про славянську солідарність і заявляла, що з тими поглядами не згоджує ся ані оден член руского клубу. Сего можна було по сих останних бесідниках, а бодай по президії клубу тим більше сподівати ся, що навіть соціал-демократичний речник Дашинський рішучо запротестував проти погляду висловленого Петрицьким і Будзиновским, а инший соціал-демократичний посол Зайц супроти виводів д-ра Трильовского зазначив, що таких тверджень виголошувати не можна, що єго запереченя, начеб Русини, Поляки, Жиди, а навіть віденські робітники згоджували ся із злочином з 12. цвітня, не можна наводити яко аргументу. Супроти тих радикальних голосів і тверджень президія клубу і націонал-демократичні єго члени зовсім замовкли, з чого можна здогадувати ся, що з тими голосами згоджують ся, і що покинули свої погляди, висловлені в заявах поміщених свого часу в N. fr. Presse.

Доси бодай, до хвилі, коли се пишемо, не маємо ніякої вісти, котра би заперечувала нашому поглядови.

Але не досить того. Др. Трильовський в своїй промові (маємо поки що лише зміст поданий коресп. бюром) виступив з різкою критикою відомої проповіді виголошеної у велику п'ятницю Є. Е. Митрополитом Шептицьким і закинув прямо надужитє високого становища церковного в ціли спараліжованя(?) сили(?) руского народу, позаяк молодця, котрий положив своє молоде жите на престолі відчини(?), представив яко звичайного злочинця і обсилав єго обидами.

Дальше виступав др. Трильовський проти Є. Е. Митрополита, позаяк наклонив і двох инш. владик до архієрейского посланія, в котрім подано народови засади, проголошені в проповіді, і назвав се ганьбою для обидвох єпископів, а крім того додав описовим способом висловлену погрозу, що, наколи між владиками а руским народом з певністю поглубить ся пропасть, то не буде се задачію радикальних руских сторонництв ставити міст над сею пропастию, значить, иншими словами, що радикальні сторонництва подбають уже пильно про те, щоби така глибока пропасть без мосту витворила ся.

З виводів д-ра Трильовского вихо-

Іван Коссає.

Пропаций.

(Нарис).

(Дальше).

Задзвеніла глухо перша грудка землі — і такий зойк, такий страшний зойк з грудий бідної вдови, бідних сиріт.

Остап стоїть над сьвіжою могилою. Тулить матір до себе, корчево затискає зуби — аж скреготять, а душу єго рве біль, такий великий біль...

І дивить ся, як під сьвіжою землею гине домовина... і чує, що сгратив, що на завсїгди стратив з очий свого батька і страшний влач потрясає ним так нагло, що не міг перемогти себе, прикляк на вогкій землі, а закривши очи руками, плакав, плакав як мала дитина...

Отямив ся — він найстарший... він тепер отець тих плачучих сиріт, він опікун бідної вдови.

Дотепер в гадках єго хаос, нараз зрозумів тут на сьвіжій могилі вітця, він все зрозумів...

Мати — бідна вдова, сироти — сестри... брат... він їм отець, він опікун...

Остап шепотів молитву, при нїм кля-

чала мати, клячали сестри... а сонічко Боже клало на їх похилені голови свої прозорі, м'ягкі, золоті долоні, мов би пестило їх, мало сердячись над їх змученими душами.

* * *

V.

20. серпня.

І вже тиждень цілий, як відіхав Остап. Прислав картку... лиш одну картку... Єго отець безнадійно хорий...

По що я се пишу... по що... з нудів либонь, так нуджу ся... дуже нуджу ся... нема Остапа.

Який він бідний тепер... який дуже бідний мусить бути?...

Мій Остап... мій коханий Остап...

Як сумно, сумно мені дуже...

Я плачу, від кількох днів плачу.

Чого... сама не знаю...

Вчера вечером лишилась я сама — зовсім сама.

Дивно спокійний був вечер.

Сонічна куля вкотилась за ліси і сьвітила кровавою луною.

Самота і та тишина дивно якось ділала на мене.

Дивилась я на небо. Мала я над собою прозору, хрустальну опону неба,

по котрій волікли ся білі оболочки, ніби стада гусий.

І було так тихо — мов би сьвіт цілий уснув в часі вечірної молитви.

Вдивлююсь в небо... дивлюсь... дивлюсь... дивного щось діє ся... білі хмароньски рухають ся... мішають ся... вилонють стать... Остап... Остап...

Бачу чола єго так сумно задумане, як чола грецких статуї.

І дивлюсь на хмари ясні, на Остапа мого...

І так сумні єго очи, такі повні туги. Дивних дізнаю почувань.

І знов дивлюсь в сумні, смертельно сумні єго очи...

І глибоко сумною я стала...

Чому не разом ми, сумний ти, соколе мій?...

Чому не разом ми?

І заплакала я... так дуже заплакала я...

22. серпня.

Снив ся мені дивний сон... чар сонної візії дотепер ще обмотує мене невидимим оболочком, і жалую дуже, що день сполошив єго чудову картину з моїх очий...

(Дальше буде).

дить отже, що тоді лише не було пропасти між руским народом а єго влади- ками, колиб они були і в проповідях і в архієрейскім посланію звеличали сего молодця мучеником і похвалили єго злочин. Їх поступок, сповненє їх архієрей- ского обовязку назвав др. Трильовский надужитєм високого стоновища церковно- го, ганьбою!

На се не обізвав ся ніхто з руских послів, навіть не замітив хоч би окликом, що з тими выводами д-ра Трильовского не згоджує ся, а не то вже в окремії заяві. Отсе кидає сумне сьвітло на про- від руского клубу, котрий в дійсности обняли др. Трильовский, Петрицкий, Бу- дзиновский, др. Евген Левицкий, і ведуть сей клуб так терористично, що інші члени, котрі на папері є провідниками, не мають навіть відваги спростувати або осудити таких выводів. Але ще сумніше, що в клубі засідають три сьвященники: о. Фоліс (з львівскої архидиєцезії), о. Онишкевич (з перемискої) і о. Войнаров- ский (з станіславівскої) Чи ж і они зго- джують ся з тими выводами і вдоволя- ють ся лише приміткою д-ра Трильов- ского, що він остачний уступ виголосив іменем радикальної партії, чи вважають можливим і з сьвященничим достоїнством і становищем згідним спільне поступова- нє і діланє з такими людьми?!

Пересиленє в австрійській делеґації.

(X) Справа підвисшеня війскових плат і скликаня весняної сесії делеґа- ційної довела в австрійській делеґації до такого заострення, що можна говорити про пересиленє, яке може викликати по- важні послїдовности.

Австрійські делеґати здобули ся раз на рішуче становище супроти мадярскої переваги і по нараді в згаданій справі заявили, що не приймають такої пола- годи сеї справи, яку умовлено між обо- сторонними правительствами і спільним міністерством (основу сего порозуміня подали ми вчера у вступній статі) а до- магають ся додержаня урядових прире- чень, зроблених 12. марця с. р. міні- стром бароном Ерентальом і Шенай- хом.

Обидва міністри, як ми вже згаду- вали, внесли поданя до Корони о від- ставку, одначе, як звіщають з Відня і як можна було наперед предвидіти цісар не прийняв їх просьби о відставку, а сїм за- значив, що одобрює їх становище і по- ступованє.

Для спільних міністрів виринає од- наче та трудність, що постанов сего по- розуміня, про котре ми вчера писали, не вспіють перевести в австрійській делеґа- ції, котра рішучо настає, щоби прирече- ня дані 12. марця були в цілости додер- жані. Як заповідає Reichspost, не оста- валоб австрійским делеґатам нічого ин- шого, як зложити мандати.

Прийшло би отже до вибору нових делеґатів, а позаяк вибір відбував би ся з окликом опору проти відомої полагоди справи, можнаб сподівати ся ще більшо- го заострення. Боротьба отже спільного правительства з австрійскою делеґацією не малаб успіху і тому, як думає Reichspost, не остає спільному правительству нічого иншого, як наново розпочати пе- реговори з угорским правительством, щоби єго склонити до уступок. Колиб спільне

правительство піддержане Корonoю і ав- стрійскою делеґацією звернуо ся до угорского міністерства з рішучими дома- ганнями, тоді се останне або було би при- неволене вдоволити сим домаганням, або виснувати послїдовности з сего і піти у відставку, з чого для Угорщини не вий- шла би ніяка шкода, бо оно і так не має сили і волі перевести порученої єму задачі — виборчої реформи.

Порозумінє отже переведене між о- бсторонними правительствами а спільним міністерством в справі війскових плат і весняної сесії делеґаційної не довело до полагоди справи а містить в собі за- рід нового пересиленя, котре може до- нести до поважних наслідків. Але ще більшу небезпечність містить в собі зая- ва міністра Векерлього в клубі бі незанисимців, що згода угорского правительства на таку полагоду справи є зацїлком національним уступком для Мадярів, які мають послїду- вати ще перед виборчою реформою.

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Підчас вчерашнього засіданя пер- ший промовляв міністер внутрішних справ бар. Бінерт в справі наглого внесеня Русинів о надужитя підчас остан- них соймових виборів в Галичині. Міні- стер перечить твердженю соціал-демокра- тичних, руских бесідників будь то би правительство не перепроваджувало сові- сно доходжень, а роздратовувало лише гнобленя людність толерованєм надужитя. Зазначує дальше, що іменованє нового намісника має рівнож на ціли зменшенє адміністраційних недотач і що п. Божинський відповість своїй задачі.

Для усуненя всяких непорозумінь — говорить дальше міністер — хочу ще до- дати, що хотяй правительство приймає до відомости заповненє льояльного настрою зі сторони бесідників «русско-народного клубу» (Russischer Klub), то зміст народ- ної програми сеї партії, если я добре єго зрозумів, вже тому не може найти попертя правительства, позаяк дотепер не стверджено єствованя російскої народно- сти в Галичині і на Буковині, крім ма- лого числа „Липованів“ в тім останнім краю, що отже народна програма сего сторонництва не позістає в звязи з на- родним ісповіданєм населеня, котрого за- ступниками они уважають ся. (Горач оплески Русинів).

П. Марков: Се ми вже знали.

Міністер Бінерт: Глибоким обуренєм наповнили мене виводи двох бесідників, котрі промовляли безпосеред- но переді мною і відпираючи їх в імени правительства як найбільше рішучо, му- шу заявити, що сі бесіди утвердили в мені передсьвідченє, що тенденції ра- дикального криля народно-демократичної рускої партії є в дійсности такі, як твер- дять Поляки. (Гучні оплески у Поляків). Ще ціколи не представлено в сій палаті ідеї перевороту з такою отвертостію, як то зробили оба послы Будзиновский і Трильовский.

П. Трильовский: Які ідеї пе- ревороту?

Президент: Прошу о спокій, пане после Трильовский.

Мін. Бінерт: Такі бесіди, виго- лошувані тут і тим імунізовані, скоро доходять до відома населеня; мусять ви- кликати небезпечне розярненє, если не

щось гіршого. (Гучні оплески і брава Поляків. Оклики Русинів. Гамір).

Президент просить о спокій.

Мін. Бінерт: Правительство спо- внить отже лише свій обовязок, если в будучині зверне найбільшу увагу на ді- яльність радикальної рускої фракції. (Гучні оплески Поляків. Оклики Русинів).

П. Трильовский: Се не від- носить ся до всіх Русинів.

Президент: Прошу однак на серио о спокій.

Мін. Бінерт: ..і ся група буде мусіла сама собі приписати, если єї ді- яльність буде досліджена також що до тенденцій, котрі суть явні по выводах їх бесідників. Панове повинні отже надума- ти ся, до якої консеквенції може їх ста- новище довести. Відтак оправдує міні- стер повільність доходжень в справі над- ужитя пверібним розслідуванєм справ, котре вимагає довшого часу.

Не хочу перечити, що хотяй не можна будд довести надужитя в таких розмірах, о- яких говорили панове, то однак ствер- джено переступства. О скілько брали в них участь державні урядники, то против винних поступлено в карно-судовій доро- зі, або в дорозі дисциплінарного посту- пованя. На тім становищі стою також що до зажалень в справі соймових вибо- рів. Після повідомленя мого товариша, п. міністра справедливости, розпочато з на- годи сих виборів в разі випадків карні доходження і если покажуть ся обтяжуючі факти, то винних не мине заслужена кара.

Если на перекір поглядам обох бесідників, що промовляли безпосередно переді мною, став би ся загальною власно- стію політичних провідників руского на- рода погляд, що руский нарід може ли- ше в дорозі мирного пожитя щасливо розвинути ся і если би рішено ся попи- рати в тім напрямі з довірем діяльність намісника, тоді супроти факту, що також в пливові провідники По- ляків виявляють завсїгди рішуче ба- жанє мирних відносин обох на- родів, то після того переконаня відноси- ни в Галичині дізнають бажаного успо- коєня (Потакуваня Поляків).

Правительство же буде старати ся о вирівнанє існуючих противеньств на полі адміністрації, щоби заініціювати тривкий спокій обох народів, замешкую- чих сей край.

Прошу отже о відкликанє нагло- сти обох внесень, будучих предметом дискусії.

Відтак промовляв п. Малаховский. Жалюючи, що обі народности в Галичині розвивають образ братної сварні перед парламентом, відмовляє бесідникам укр. руского клубу всего права промовляти в імени всего руского народу, бо нарід не стоїть за ними. Вкінци обговорював подію з 12. цвітня.

Бесіду п. Малаховского переривав часто п. Трильовский прикликуваний пре- зидентом до порядку. По тім замкнено на внесенє п. Делюґана дискусію і ви- брано генеральних бесідників „про“ Ма- сарика, „контра“ Стапінського.

П. Петрушевич яко внеско- давець по замкненю дискусії заявляє, що також бесідники «проти» признали, що адміністрація в Галичині має недо- стачі і твердить, що критичне положенє в Галичині і утрата руских мандатів бу- ла вислідом надужитя адміністрації а не партійної борби серед руского народу. Бесідник виявляє вдячність міністрови внутрішних справ, що по раз перший в імени австрійского правительства взяв так рішучо і гідно руский нарід в обо- роту перед ворогами, імпортованими з заграниці. Однак се не заспокоїть дома- гань Русинів. Они мусять домагати ся,

